

Glavni zaključki Stebra 3 EUSAIR: Kakovost okolja na 10. Letnem forumu EUSAIR (6. maj 2025, Kreta, Grčija)

Naslov dogodka: Varstvo in trajnostni razvoj morskega okolja v Jadransko-jonski regiji prek inovativnih politik in celostnega ukrepanja

Srečanje v okviru Stebra 3: Kakovost okolja na 10. letnem forumu EUSAIR je združilo strokovnjake in deležnike z namenom razprave o varstvu in trajnostnem razvoju morskega in obalnega okolja v Jadransko-jonski regiji. Osredotočeno je bilo na inovativne politične pristope ter integrirane ukrepe za obravnavo ključnih izzivov in priložnosti pri ohranjanju morskih ekosistemov in zmanjševanju okoljskih pritiskov. Ti inovativni politični instrumenti temeljijo na ustreznih direktivah EU ter protokolih Barcelonske konvencije, kot je opredeljeno v Akcijskem načrtu EUSAIR.

Ključna inovacija v okviru Stebra 3: Kakovost okolja je strateška integracija navedenih direktiv EU s protokoli Barcelonske konvencije, kar vzpostavlja usklajen in sinergijski okvir za ukrepanje. Takšna uskladitev krepi čezmejno sodelovanje in podpira izvajanje upravljanja, ki temelji na ekosistemskem pristopu, po vsej regiji.

Kot rezultat tega integriranega pristopa je pod okriljem Stebra 3 prišlo do oblikovanja modrih in zelenih koridorjev. Ti predstavljajo čezmejne ekološke mreže, katerih cilj je ohranjanje biotske raznovrstnosti, izboljšanje povezljivosti ekosistemov ter krepitev odpornosti na podnebne spremembe. Koridorji predstavljajo oprijemljiv rezultat regionalnega sodelovanja in so ključnega pomena za uresničevanje okoljskih in trajnostnih ciljev tako strategije EUSAIR kot Barcelonske konvencije.

Pet strokovnjakov je predstavilo svoja stališča o naslednjih tematikah:

1. **Upravljanje z balastnimi vodami:** *Dr. Matej David* (Dr. Matej David Consult, Slovenija) in *Ivan Sammut* (UNEP/MAP – REMPEC) sta poudarila potrebo po okrepljenem regionalnem sodelovanju na področju upravljanja balastnih vod, da bi preprečili širjenje invazivnih tujerodnih vrst, kar je ključno za ohranjanje morske biotske raznovrstnosti in varovanja javnega zdravja.
2. **Politike EU za varstvo in obnovo morskega okolja:** *Vedran Nikolić* (Enota za varstvo narave, GD za okolje, Evropska komisija) je predstavil aktualne politike EU na področju varstva in obnove morskih ekosistemov. Izpostavil je napredek in izzive pri doseganju ciljev do leta 2030, s posebnim poudarkom na zahodnem Balkanu.
3. **Projekti INTERREG Italija-Slovenija:** *Laura Comelli* (Upravni organ programa INTERREG VI-A Italija-Slovenija, Avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina, Italija) je predstavila več čezmejnih projektov, ki dokazujejo, kako sta integrirano upravljanje obalnih območij (ICZM) in upravljanje porečij (RBM) ključni orodji za prilagajanje podnebnim spremembam in zmanjševanje tveganj nesreč.
4. **Regionalno upravljanje za varstvo morja:** *Vasilis Gorgolis* (podguverner za okoljska vprašanja v regiji Epir, Grčija), je predstavil vlogo regionalnega odbora za okolje pri varstvu morskega okolja in poudaril, kako lahko podnacionalni organi učinkovito prispevajo k regionalnemu okoljskemu upravljanju in trajnostnemu gospodarjenju.
5. **Ohranjanje morskih vrst:** *Prof. Antonios Mazaris* (Oddelek za ekologijo, Biološka fakulteta, Univerza v Solunu, Grčija) in *Prof. Stelios Katsanevakis* (Oddelek za morske

znanosti, Univerza Egejskega morja, Grčija) sta predstavila znanstvene raziskave na področju ohranjanja emblematičnih morskih vrst v Jonskem morju ter poudarila pomen znanstvenih pobud za ohranjanje morske biotske raznovrstnosti.

Srečanje je poudarilo ključno vlogo inovacij in sodelovanja pri obravnavi izzivov, povezanih z morskimi in obalnimi okoljem. Udeleženci so izpostavili, da dolgoročno trajnost ni dosegljiva brez celostnega pristopa, ki združuje politične in znanstvene pobude ter močno upravljanje na vseh ravneh. Ena izmed osrednjih ugotovitev je bila, da je okrepljeno regionalno sodelovanje, zlasti prek programov, kot sta INTERREG in razpisi Evropske komisije, bistvenega pomena za učinkovito reševanje skupnih okoljskih izzivov.

„Regionalno sodelovanje ni zgolj nuja, temveč strateška naložba v trajnostno prihodnost Jadransko-jonske regije,” je bilo sporočilo, ki so ga enotno poudarili vsi strokovni govorci. Razprava je osvetlila ključno vlogo lokalnega in regionalnega upravljanja pri soočanju z globalnimi okoljskimi izzivi prek integriranih in medsektorskih pristopov.

Ključni instrumenti, kot so prostorsko načrtovanje obalnega in morskega prostora, ekosistemsko upravljanje in upravljanje balastnih vod, so bistveni za izboljšanje ekosistemskih storitev, povečanje ekološke odpornosti ter zmanjševanje pritiskov, ki izhajajo iz pomorskih dejavnosti. Ti usklajeni ukrepi neposredno prispevajo k ciljem Stebra 3 strategije EUSAIR in so usklajeni s prioritetami Evropskega zelenega dogovora ter Strategije EU za biotsko raznovrstnost.

Z varovanjem morske biotske raznovrstnosti in zmanjševanjem čezmejnih groženj, kot je vnos invazivnih vrst prek balastnih vod, krepiamo odpornost in trajnost modrega gospodarstva v Jadransko-jonski regiji ter hkrati prispevamo k dolgoročnemu zdravju morskega okolja in blaginji obalnih skupnosti.

V luči vse večjih okoljskih pritiskov – od invazivnih vrst in podnebnih sprememb do izgube biotske raznovrstnosti – je srečanje znova potrdilo potrebo po pravočasnih, dobro usklajenih in celostnih ukrepih za zaščito tega dragocenega morskega okolja. V prihodnje bo zavezanost odločanju, temelječemu na znanosti, ter sodelovalnemu pristopu ostala temelj strategije EUSAIR in prihodnosti Jadransko-jonske regije.